

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
8 februari 2018
Ons kenmerk
TIS/U201800068
Lbr. 18/003
Telefoon
(070) 373 8393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
2018 wordt het jaar van de nieuwe privacyregels van de AVG!

Samenvatting

Op 25 mei 2018 is het zover: vanaf die datum zijn gemeenten, net als andere organisaties die persoonsgegevens verwerken, wettelijk verplicht om aan de nieuwe privacyregels van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) te voldoen.

Dit betekent dat u op 25 mei 2018 wettelijk verplicht bent om ten minste aan de volgende zes AVG-maatregelen te voldoen:

1. het beschikken over een register van verwerkingsactiviteiten;
2. het kunnen uitvoeren van een data protection impact assessment (DPIA) voor gegevensverwerkingen met een hoog privacyrisico;
3. het beschikken over een register van datalekken die zijn opgetreden;
4. het aantonen dat een betrokkene daadwerkelijk toestemming heeft gegeven voor een gegevensverwerking wanneer daarvoor toestemming nodig is;
5. het aangesteld hebben van een Functionaris gegevensbescherming en aangemeld hebben bij de Autoriteit persoonsgegevens;
6. het beschikken over een procedure voor inzage in persoonsgegevens.

Gemeenten zijn hier volop mee bezig. De echte gevolgen van de invoering van de AVG gaan echter veel verder dan het voldoen aan de zes verplichte AVG-maatregelen. Immers, om privacy echt goed te borgen zijn goed privacymanagement en een cultuuromslag nodig, die doordringt in alle lagen van de organisatie, van de baliemedewerker tot de burgemeester en van de procesverantwoordelijke tot de bode. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt primair bij het college van B&W.

In deze brief informeren we u over:

- Het belang van privacybeleid voor uw gemeente
- Uw verantwoordelijkheid rond privacy
- De te implementeren maatregelen
- De wijze waarop de VNG u ondersteunt bij deze implementatie.

Om u goed te ondersteunen vragen we u om de contactgegevens van uw Functionaris gegevensbescherming (of degene die deze functie voorlopig waarneemt) door te geven via een [online contactformulier](#). Wilt u deze gegevens uiterlijk drie weken na dagtekening van deze brief doorgeven?

Aan de leden**Datum**

8 februari 2018

Ons kenmerk

TIS/U201800068

Lbr. 18/003

Telefoon

(070) 373 8393

Bijlage(n)

-

Onderwerp

2018 wordt het jaar van de nieuwe privacyregels van de AVG!

Geacht college en gemeenteraad,

1. Het belang van privacy voor gemeenten

Op 25 mei 2018 is het zover: vanaf die datum zijn gemeenten, net als andere organisaties die persoonsgegevens verwerken, wettelijk verplicht om aan de nieuwe privacyregels van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) te voldoen.

Waarom is privacy voor gemeenten zo belangrijk?

Natuurlijk, de bescherming van persoonsgegevens en de persoonlijke levenssfeer is een grondrecht. En natuurlijk kunnen gemeenten boetes krijgen van de Autoriteit Persoonsgegevens. In ernstige situaties kunnen deze extreem hoog uitvallen en zelfs stapelbaar zijn. Zeker als het om specifieke doelgroepen gaat zoals persoonsgegevens van kinderen, persoonsgegevens in combinatie met godsdienst, handicap of arbeidsongeschiktheidsuitkering (dus in de praktijk de gegevens binnen het sociaal domein).

Maar het gaat om meer. Persoonsgegevens zijn inmiddels veel geld waard. Persoonsgegevens zijn tegenwoordig gouden handel in een 'datagedreven' wereld waarin dataverwerkende bedrijven zeer veel macht hebben en waarin big data-analyses in alle sectoren worden toegepast. Technologische ontwikkelingen gaan sneller dan ooit. Iedereen kan daarvan profiteren: bedrijven en overheden, en natuurlijk de burgers die gebruik kunnen maken van nieuwe producten en diensten.

Rapporten van vooraanstaande instellingen zoals de Wetenschappelijke Raad voor het regeringsbeleid (WRR) en de Cyber Security Raad laten zien dat de toegenomen digitalisering voor Nederland grote economische en maatschappelijke kansen met zich mee brengt. Nederland heeft zich ontwikkeld tot een van de meest ICT-intensieve economieën van Europa. Ruim 5 procent van het bruto binnenlands product wordt verdiend met ICT. Deze digitale economie groeit sneller

dan andere economische sectoren. Om de kansen die met deze groei gepaard gaan ten volle te kunnen benutten, is vertrouwen nodig van de burger in die verder digitaliserende samenleving. Hiervoor is een goede borging nodig van grondrechten, vooral van het recht op bescherming van persoonsgegevens.

2. Uw bestuurlijke verantwoordelijkheid rond privacy

Het fundament van goed privacymanagement en een cultuuromslag wordt gelegd door het college van B&W. Het college heeft de verantwoordelijkheid om het privacybeleid voor de gemeente vast te stellen en de implementatie daarvan aan te sturen. Het college is verantwoordelijk (accountable) om aan te tonen dat effectieve privacymaatregelen zijn genomen. Niet alleen tijdelijk, tot aan de invoering van de AVG, maar permanent.

Het gaat daarbij zowel om het op papier zetten van het privacy beleid als om ervoor te zorgen dat dit in de hele organisatie wordt toegepast en gaat leven (governance). Het college zal ook moeten optreden wanneer het beleid niet van de grond komt.

Essentieel is een goede verdeling van rollen, taken en verantwoordelijkheden. Alleen dan kan privacy doordringen tot in de haarvaten van de organisatie. Het gaat concreet om het:

- aanwijzen van de Functionaris gegevensbescherming (FG), als interne toezichthouder en adviseur van het college van B&W;
- opdracht geven aan gemeentelijke leidinggevenden en medewerkers om het gemeentelijke privacybeleid uit te voeren;
- aanwijzen van een of meer privacycoördinatoren als aanspreekpunt voor privacy en het laten zorgen voor de operationele kant van de uitvoering, en
- opdracht geven aan proceseigenaren om ervoor te zorgen dat hun eigen processen voldoen aan het privacybeleid.

Hoe helpt de AVG hierbij

De AVG is 'de wind in de rug'. Zij stelt de burger centraal. Burgers moeten goed worden geïnformeerd en zeggenschap houden over hun gegevens, zodat zij zich in vrijheid kunnen ontwikkelen in de digitale samenleving. Bestuurders zijn verplicht om aan te tonen dat de verwerking van persoonsgegevens in hun organisatie aan de regels van de AVG voldoet (accountability). Dat vergt een omvangrijke en gedegen voorbereiding.

3. Wat moet er gebeuren voor 25 mei 2018

U moet op 25 mei 2018 tenminste aan de volgende zes verplichte AVG-maatregelen voldoen:

1. het beschikken over een register van verwerkingsactiviteiten;
2. het kunnen uitvoeren van een data protection impact assessment (DPIA) voor gegevensverwerkingen met een hoog privacyrisico;
3. het beschikken over van een register van datalekken die zijn opgetreden;
4. het aantonen dat een betrokkene daadwerkelijk toestemming heeft gegeven voor een gegevensverwerking wanneer daarvoor toestemming nodig is;
5. het aangesteld hebben van een Functionaris gegevensbescherming en aangemeld bij de Autoriteit persoonsgegevens;
6. het beschikken over een procedure voor inzage in persoonsgegevens.

De echte gevolgen van de invoering van de AVG gaan echter veel verder dan het voldoen aan de verplichte AVG-maatregelen. Immers, om privacy echt goed te borgen zijn goed privacymanagement en een cultuuromslag nodig, die doordringt in alle lagen van de organisatie, van de baliemedewerker tot de burgemeester en van de procesverantwoordelijke tot de bode. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt primair bij het college van B&W.

4. Hoe helpt de VNG gemeenten bij de voorbereiding op de AVG?

In de ledenbrief van 19 oktober 2015 (Lbr. 15/079) “ Algemene verordening gegevensbescherming en Meldplicht Datalekken”, informeerden wij u over de komst van de meldplicht en de nieuwe Europese privacywetgeving. Daarnaast informeerden wij u over het reeds beschikbare ondersteuningsmateriaal van de Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten (IBD) en het Programma informatievoorziening Sociaal Domein (SD) om u voor te bereiden op de nieuwe wetgeving, zoals de Privacy scan (PIA SD) en de Baseline informatiebeveiliging gemeenten (BIG). In de ledenbrief van 12 juli 2016 (Lbr. 16/058) informeerden wij u over de inwerkingtreding van de AVG en hoe gemeenten zich daarop kunnen voorbereiden in de periode tot 25 mei 2018. Ook werd aangegeven welk pakket aan ondersteunende diensten beschikbaar is.

De VNG biedt een uitgebreid pakket aan ondersteuningsmaatregelen. Zie o.a. de volgende ondersteuningsproducten:

- Model privacy beleid en - reglement;
- Model verwerkersovereenkomst;
- Structuur register van verwerkingen;
- Rol en taken FG en Positionering van de FG (binnenkort verschijnt een herziene versie);
- Stappenplan AVG voor gemeenten.

Deze en andere producten vindt u op [VNG realisatie](#). De ondersteuning wordt nog uitgebreid met onder andere:

- handreiking recht van betrokkene
- de antwoorden op veel gestelde vragen (FAQ's) in het AVG-dossier;
- relevante jurisprudentie, persberichten, artikelen ed. over privacy.

Privacyvragen kunnen worden gesteld aan de digitale helpdesk via privacy@vng.nl. Deze vragen helpen om inzicht te krijgen in de onderwerpen waar wij gemeenten nog meer bij kunnen ondersteunen en onze communicatie hierover verder kunnen verbeteren. Met het plaatsen van antwoorden op veel gestelde vragen kunnen wij ook andere gemeenten helpen door ze als FAQ's op onze website te plaatsen.

Voor algemene privacyvragen over uw (nieuwe) verantwoordelijkheden onder de AVG en hoe u zich daarop voorbereidt, kunt u ook terecht bij de Autoriteit persoonsgegevens. Zij leggen u dan uit wat er in de wet staat.

Soms kunnen noch de Autoriteit persoonsgegevens noch de VNG uw vraag concreet beantwoorden. Dat komt omdat het om nieuwe Europese wetgeving gaat. Over bepaalde regels uit de AVG werken de Europese toezichthouders nog aan guidelines, die voor alle Europese lidstaten geldt, zodat zij allen dezelfde uitleg geven. Over Dataportabiliteit, de Functionaris gegevensbescherming en de DPIA zijn al guidelines verschenen en er zullen er nog meer volgen.

Om u goed te ondersteunen vragen wij u om de contactgegevens van uw Functionaris gegevensbescherming (of degene die deze functie voorlopig waarneemt) door te geven via een [online contactformulier](#).

Wilt u deze gegevens uiterlijk drie weken na dagtekening van deze brief doorgeven?

Online-community voor gemeentelijke FG's

Om uw FG beter te ondersteunen zal een speciale online-community voor gemeentelijke FG's worden opgericht waar zij best-practices, collegiale adviezen etc .kunnen delen. De FG's die zijn aangemeld als contactpersoon (zie pagina's 1 en 6) zullen rechtstreeks worden uitgenodigd voor deelname aan de online-community. Het ondersteunen van de FG's is juist in de beginfase, waarin voor veel nieuwe situaties een oplossing gevonden moet worden, van groot belang en wordt van harte aanbevolen.

Hoogachtend,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized loop followed by a horizontal line extending to the right.

J. Kriens
Algemeen directeur